

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3529/2023. (XII. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Muhi Erika ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában – a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel véleménye szerint az ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével és 28. cikkével.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó természetes személy felperesként vett részt.
- [5] 1.1. Az indítványozó 2013-ban egyszerűsített honosítási eljárásban szerezte meg a magyar állampolgárságot, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal SZE-023484-2015 szám alatt anyakönyvezte. 2021. május 18-án az Ukrán Köztársaság Igazságügyi Minisztérium Délnyugati Régióközi Igazgatóságának Uzshorodi Városi Anyakönyvi Hivatala engedélyezte számára a névváltoztatást, aminek eredményeképpen neve [...]ról [...]ra változott.
- [6] 1.2. Az indítványozó 2021. november 12-én azzal a kérelemmel fordult az alpereshez, hogy az ukrán névváltoztatási anyakönyvi kivonata és a 2021. június 17-én kiállított, 2031. június 7-ig érvényes személyazonosító igazolványa adatai alapján jegyezze be az anyakönyvbe az [...] nevet, mivel a magyar személyi igazolványában még [...] névvel szerepel, ami névváltoztatására figyelemmel nem felel meg a valóságnak. Kérelme jogalapjaként a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.) 16. § (5) bekezdését és az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.) 49. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [7] Az alperes a 2021. november 17-én kelt határozatával az ukrán-magyar kettős állampolgár indítványozó külföldön engedélyezett névváltoztatásának hazai anyakönyvezése iránti kérelmét elutasította. Határozatát az At. 44. § (3) bekezdésére és 49. § (1) bekezdésére, valamint a Nmjt. 12. § (1) bekezdésére és 16. § (5) bekezdésére alapította. Kifejtette, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének honlapján közzétett, anyakönyvi bejegyzésre alkalmasnak minősített utónevek jegyzékében a „[...]” név a férfi nevek között szerepel. Az indítványozó más állam joga szerint érvényesen bejegyzett, azonban a születési nemének nem megfelelő utónevének elismerése a magyar közrendbe ütközne, ezért a hazai anyakönyvi nyilvántartásba nem jelleghető be.
- [8] 1.3. Az indítványozó mint felperes az alperes határozata ellen közigazgatási pert indított.
- [9] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú 2022. március 24-én kelt jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította. A bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 5. § (1) bekezdése és 85. § (1) és (2) bekezdései értelmében közigazgatási perben, a kereseti kérelem korlátai között, a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálta.
- [10] Az elsőfokon eljáró bíróság az ítéletének indokolásában – az alperes határozatában is idézett törvényi rendelkezések felhívását követően – rámutatott: az At. szabályozási rendszere alapján a közrend súlyos sérelmét jelenti az olyan névválasztás, ami nem a születési nemnek megfelelő, és a Nyelvtudományi Intézet által közzétett

- utónévjegyzékben sem szerepel a születési nem szerint adható utónevek között. Álláspontja szerint az alperes e hivatkozása az indítványozó felperes érvelésével ellentétben konkrét jogi normával alátámasztott.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperesi érveléssel ellentétben az alperes jogalkalmazói tevékenysége során nem sértette meg a hátrányos megkülönböztetés tilalmát azzal, hogy az At. rendelkezéseire figyelemmel nem teljesítette a kérelmét. A közrendi záradék alkalmazása nem az indítványozó felperes, mint kettős állampolgárral szembeni diszkrimináció eredménye, hanem a hazai jog alkotmányos értékrendjének védelmét hivatott biztosítani.
- [12] Az indítványozó mint felperes által hivatkozott 1231/E/2007. AB határozat (ABH 2009, 2249.) kapcsán a bíróság kiemelte, hogy abban az ügyben az Alkotmánybíróság a korábban hatályban volt, az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló törvényerejű rendeletnek a kettős állampolgárokra vonatkozó rendelkezései érdemi vizsgálata körében a *lex patriae* elvét követve kimondta, hogy az ember személyes joga azon állam joga, amelynek az érintett személy állampolgára, többes állampolgárság esetén a magyar anyagi jog az irányadó. Egy kettős (kanadai-magyar) állampolgár kérelme kapcsán az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a magyar hagyományoktól eltérő hangzású nemesi előnév felvétele nem lehetséges. Nem a kettős állampolgárság, hanem a nemesi előnév kapcsán rögzítette a döntés, hogy ez utóbbi sérti az egyenlő méltóságú személyként való kezelés elvét. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy az indítványozó, mint felperes által felhozott, az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott 2018. június 5-i Coman ítélet, C-673/16., ECLI:EU:C:2018:385 ítélete (a továbbiakban: C-673/16. vagy Coman ügy) a perbeli ügytől eltérő, harmadik állambeli állampolgár tartózkodási joga tárgyában született, így az a perben nem alkalmazható.
- [13] Mindezek alapján a Fővárosi Törvényszék a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította a keresetet.
- [14] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a felmerült jogkérdés különleges súlya és társadalmi jelentősége indokolja, hogy a Kúria érdemben bírálja el a felülvizsgálati kérelmet. Bemutatta az alpereshez benyújtott kérelmének, az alperes határozatának és az elsőfokú bíróság jogerős ítéletének tartalmát. „A kérelmet alátámasztó jogszabályok” címszó alatt idézte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, valamint az Nmjt. 12. § (1) bekezdését. Ezt követően „A kérelem részletes indokolása” körében az Alkotmánybíróság több határozatát és az Európai Unió Bíróságának egy ítéletét felhívva fejtette ki érdemi érveit, azonban a jogerős ítéletben foglaltakkal összefüggésben a felülvizsgálati kérelmét megalapozó jogszabálysértést nem jelölt meg, konkrét – az ítélet által megsértett – jogszabályhelyre nem hivatkozott.
- [15] A Kúria az indítványozó engedélyezés iránti kérelmét vizsgálva megállapította, hogy a kérelemben előadottak alapján a felülvizsgálat engedélyezésének a feltételei nem állnak fenn.
- [16] A Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 100. § (2) bekezdés b) pontja alapján a fellebbezésnek (felülvizsgálati kérelemnek) a beadványokra vonatkozó általános szabályokon túlmenően tartalmaznia kell a fellebbezést megalapozó jogszabálysértést, a jogszabályhely pontos megjelölésével, illetve azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől az ítélet jogkérdésben eltér.
- [17] Rámutatott a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek a kérelem tartalmát illetően kétirányú kötelezettsége áll fenn. Egyrészt – a Kp. 117. § (4) bekezdéséből következően – meg kell jelölnie a kérelem befogadhatóságának okát másfelől – a fent idézett jogszabályhelyeknek megfelelően – konkrét jogszabályhely megjelölésével elő kell adnia, hogy a jogerős ítéletet mely indokok alapján tartja jogszabálysértőnek.
- [18] Hangsúlyozta a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelmet megalapozó jogszabálysértés megjelölésének elmaradása a kérelem olyan mértékű fogyatékosága, amelyre vonatkozóan – a Kp. 104. §-ában foglaltak szerint – hiánypótlási felhívás nem adható ki, illetve e hiányosság önként sem pótolható a kérelem benyújtására nyitva álló határidő letelte után.
- [19] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései, II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozott.
- [20] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó a Kúria végzésére vonatkozóan nem terjesztett elő kérelmet.
- [21] Az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú ítélete tekintetében – összefoglalóan – az alábbiakat tartalmazza.
- [22] Az indítványozó ismertette a pertörténetet, és hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára.
- [23] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, hogy nem vizsgálta a Törvényszék, hogy az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a névviseléshez való jog nem korlátozható, elidegeníthetetlen, érinthetetlen jog. Az indítványozó megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tehát, hogy a

közrendi klauzula alapján mi az a konkrét „tolerálhatatlan végkifejlet”, amely alapján nem lehetséges egy másik országban bejegyzett név hazai anyakönyvezése.

- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a névviseléshez való korlátozhatatlan jogát sérti a jogerős ítélet, mert az ukrán irataiban szereplő neve elismerését kezdeményezte. Ebből pedig az következik, hogy a névviselése nem ütközhet az Nmjt. 12. §-ban szabályozott közrendi klauzulába.
- [25] Az alkotmányjogi panasz szerint: „Korlátozhatatlan alapvető jog alkalmazása az alkotmányos elvek érvényesülését jelenti, és mint ilyen nem lehet ellentétes a magyar jogrend alapvető érdekeivel.”
- [26] Az indítványozó előadta továbbá: „Az eljárás során hivatkoztam a C-637/16. számú EUB ügyre”. A Coman ügyben hozott döntésben lefektetett alapelv alkalmazható más jogterületeken, így a jelen ügyben is.
- [27] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó fenti hivatkozása elírást tartalmaz. A C-673/16. számú ügy az indítványozó által is idézett 44 pontja az alábbiakat mondja ki: „44 Egyébként a Bíróság már többször emlékeztetett arra, hogy a „közrend” fogalmát, mint valamely alapvető szabadságtól való eltérés igazolását szigorúan kell értelmezni, oly módon, hogy annak tartalmát az egyes tagállamok ne határozhatják meg egyoldalúan az uniós intézmények ellenőrzése nélkül.” Ebből következően a közrendre kizárólag egy alapvető társadalmi érdeket érintő, valós és megfelelően komoly fenyegetés esetében lehet hivatkozni (lásd ebben az értelemben: 2016. június 2-i Bogendorff von Wolffersdorff ítélet, C-438/14, EU:C:2016:401, 67. pont; 2017. július 13-i E ítélet, C-193/16, EU:C:2017:542, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- [28] Az indítványozó kiemelte, hogy Magyarországon és Ukrajnában más néven tartják nyilván, ami az életét nagyban megnehezíti, például az Ukrajnába történő hazautazása során.
- [29] Az indítványozó kiemelte, hogy hátrányos megkülönböztetést, emberi méltósága megsértését, a magánélete tisztetben tartásához fűződő joga sérelmét szenved el, amikor nem használhatja Magyarországon a [...] nevet.
- [30] Az indítványozó szerint az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta, mert – megítélése szerint – a Fővárosi Törvényszék ítélete téves jogértelmezésen alapul, mivel a Törvényszék ítélete kizárólag a Nmjt. 12. § (1) bekezdésére hivatkozva utasította el a kérelmét.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú ítéletét 2022. április 12-én, a Kúria Kfv.VII.37.467/2022/3. számú végzését 2022. június 10-én elektronikus úton kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. június 13-án nyújtotta be az elsőfokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 102.K.706.995/2021/7. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó természetes személy a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható.
- [39] 3.3. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát. [Abtv. 51. § (1) bekezdés]
- [40] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.

- [41] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont első fordulat].
- [42] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott ítélet a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [43] 3.5. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [44] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt I. cikk (1)–(3) bekezdései nem tekinthetők az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” [lásd hasonlóan pl. 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]; 3270/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [29]].
- [45] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [46] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései és 28. cikke sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [47] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [48] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány további elemei az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben felelnek meg.
- [50] Az indítvány az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog és a VI. cikk (1) bekezdése által meghatározott, a magán- és családi élet, az otthon, a kapcsolattartás és a jó hírnév tiszteletben tartásához való jog sérelmét illetően önálló indokolást nem tartalmaz, ezen alapjogok megsértését alapvetően a XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkrimináció tilalom sérelmére alapozta.
- [51] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek e vonatkozásokban nem felel meg.
- [52] Erre tekintettel a II. cikk és a VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemeket a továbbiakban a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában vizsgálja az Alkotmánybíróság.
- [53] 4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [54] Az indítványozó szerint a hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, hogy nem vizsgálta a Törvényszék, hogy az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a névviseléshez való jog nem korlátozható, elidegeníthetetlen, érinthetetlen jog.
- [55] Az indítványozó kiemelte, hogy hátrányos megkülönböztetést szenved el, amikor nem használhatja Magyarországon a másik állampolgársága szerinti országban bejegyzett utónevét.
- [56] Az indítványozó szerint az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta, mert – megítélése szerint – a Fővárosi Törvényszék ítélete téves jogértelmezésen alapul, mivel a Törvényszék kizárólag a Nmjt. 12. § (1) bekezdésére hivatkozva utasította el a kereseti kérelmét.
- [57] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [58] 4.1. Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés meglétével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.

- [59] Az Alkotmánybíróság korábban több esetben vizsgálta a névhasználat kérdését.
- [60] A 3058/2023. (II. 16.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) a születési nem kizárólagos anyakönyvezésének az esetleges alaptörvény-ellenességét vizsgálva a bírói kezdeményezést részben elutasítva, részben visszautasítva, az Alkotmánybíróság kifejtette: „A születési nem, mint, [...] egy adott, a megszületés pillanatában fennálló, a gyermek nemére vonatkozó biológiai tény, nem feltétlenül azonos, [...] a születési nemtől eltérő nemi identitással, mely az utóbbitól (mint a felperes esetében is) eltérhet, amennyiben a saját nem belső megélése és a születési nem közötti különbözőség áll fenn.” (Indokolás [32])
- [61] Az Abh. továbbá rögzítette: „Az Alkotmánybíróság a fentiekben már bemutatta, hogy a születési nemnek van alkotmányos relevanciája. A „születési nem” fogalma az Alaptörvény kilencedik módosításával alaptörvényi fogalommmá vált. A születési nem egy olyan adottság, amit megváltoztatni nem lehet. Ennek nyilvántartása közvetlenül visszavezethető az Alaptörvényre.” (Indokolás [39])
- [62] Az Abh. kifejtette: „Az, hogy az állam az egyén önazonos, nemi identitásának megfelelő, nemváltó kezelés nyomán létrejött neme helyett vagy mellett az egyén születési nemét nyilvántartja, több okból is igazolást nyerhet. Egyrészt az egyénnek az egészségügyi ellátáshoz való joga szükségessé teheti a születési nemének az anyakönyvi nyilvántartásokban való megjelenítését, az egyénről az egészségügyi intézmény részére nyújtott elengedhetetlen adatként, amely pl. szükséges lehet a megfelelő egészségügyi ellátásához. (így például egy életmentő műtét estén ennek ismerete az egészségügyi szakemberek számára akár elengedhetetlen is lehet.) Másrészt az állam büntetőpolitikája során is előtérbe kerülhet a gyanúsított, vagy az elkövetők születési neme a bűnügyi hatóságok általi pontos ismeretének szükségessége, csakúgy, ahogy relevanciával bírhat a sportjogban, vagy épp a munkajogban is.) Ezért az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az egyén magánszférájának akként történő korlátozása, amely az anyakönyvi eljárásban a születési nemét mint adatot rögzíti, nem tekinthető sem szükségtelennek, sem aránytalannak.” (Indokolás [50])
- [63] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a születési nem megjelenítése a magyar (jogi) hagyomány esetében a férfi vagy női utónévben teljesen általános, szemben egyes más országok joggyakorlatával, ahol nagyon széles körben lehet nevet választani, bár a legtöbb esetben itt is egyértelmű a név viselőjének születési neme. Egyes országok esetében nem csak az utónév, hanem az apai név képzése is tükrözi a születési nemet.
- [64] Az indítvány ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [65] Az Alkotmánybíróság továbbá rámutat, hogy az indítványozó ukrainai névváltoztatása csak az utónév változtatására terjedt ki, az apai név képzése változatlanul tükrözi a születési nemet:
- [66] 4.2. Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését, vagyis az Abtv. 29. §-ában foglalt másik feltételt illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [67] Az indítványozó is idézte az alkotmányjogi panaszában, hogy a Törvényszék az ítélete indokolása [25] bekezdésében kifejti, hogy a közrendi záradék nem a felperessel, mint kettős állampolgárral szembeni diszkrimináció eredménye, hanem a hazai jog alkotmányos értékrendjének védelmét hivatott biztosítani.
- [68] Az indítványozó szerint, szemben azzal, amit a Törvényszék ítélete a [25] bekezdésében megállapít, az indítványozó és bármely más, magyar anyanyelvű ukrán-magyar, szlovák-magyar, román-magyar stb. kettős állampolgár hátrányt szenved a nem magyar utónévű kettős állampolgár személyekhez képest. A nem magyar anyanyelvű kettős állampolgárok esetében az alperes nem vizsgálná, nem tudná vizsgálni, hogy a külföldön névváltoztatási eljárás keretében megváltozott nevük a nemüknek megfelel-e, hiszen az ilyen utónevek az MTA Nyelvtudományi Intézete által közzétett listában nem szerepelnek.
- [69] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a bírósági eljárás során hatályos az At. 44. § (4) bekezdés értelmében: „(4) Ha a választott utónév nem szerepel az utónévjegyzékben, az érintett – jogszabályban meghatározott módon az anyakönyvi szerv közreműködésével – kérheti a Nyelvtudományi Intézet nyilatkozatát a kért utónév anyakönyvezhetőségéről. A Nyelvtudományi Intézet az anyakönyvi szerv megkeresésére harminc napon belül nyilatkozik, és ha a Nyelvtudományi Intézet nyilatkozata szerint az utónév anyakönyvezhető, azt az utónévjegyzékbe haladéktalanul felveszi.”
- [70] A fenti jogszabályi rendelkezés nem tükrözi azt a diszkriminációs jogkövetkezményt, amelyet az indítványozó az alkotmányjogi panaszában kifejtett a névváltoztatás tekintetében.
- [71] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem bővíthető korlátlanul az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tekintetében az Alaptörvény szerinti felsorolás. Az Alkotmánybíróság a 3079/2017. (IV. 28.) AB határozatában is megerősítette: „Az Alkotmánybíróság a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére vonatkozóan megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlő-

ségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az »egyéb helyzet szerinti különbségtétel« fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető, nem nyújt ugyanis védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkrimináció tilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtítilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.” {Lásd pl. 3079/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [16]; 3011/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [43]}

- [72] „A legtöbb alapjogsértés vizsgálható tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján, mivel eszerint az alapjogokat mindenféle faji, szín szerinti, nemi, fogyatékoság szerinti, nyelvi, vallási, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül biztosítani kell mindenkinek. Az alapjogok esetében ugyanakkor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi teszt a mérvadó a korlátozhatóságuk tekintetében, és elsődlegesen az garantálja, hogy az alapjogok biztosításában ne lehessen ilyen megkülönböztetéseket alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek olyan alkotmányos cél, amely diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely diszkriminatív helyzetet eredményez.” {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [73] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványban a támadott ítéletre vonatkozóan az Abtv. 27. §-ára hivatkozással az indítványozó a fentiekben túlmenően a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatta, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [74] A jogerős bírósági határozattal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [75] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [76] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, az 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1551/2022.

